

GOSPODARSKI POLOM ČEZDALJE VEČJI

BREZPOSELNOST, MILITARIZEM IN MNOGE DRUGE HIBE TAREJO SVET

Panika še ni dosegla dna.—Provokativni militarizem.
—Dolgovi in valute.—Opasni primankljaji

Pred letom dni so državni in časopisi ljudstva tolažili, da se bodo gospodarske razmere v letu 1932 zelo izboljšale. Konec preteklega leta so bile v resnici mnogo slabše. In še nikakih znakov ni, da je ekonomska panika v resnici dosegla "dno". V Zd. državah deficit opasno narašča. Bogati sloji se branijo zvišanja davkov na dohodke in ob enem zahtevajo, da se jim znižajo drugi davki. Kje naj dobi vlada denar za pokrivanje svojih milijardnih obveznosti in tekočih izdatkov? Mnogi ji predlagajo inflacijo—tiskanje denarja brez pokritja v zlatu, oziroma z zmanjšanim pokritjem. To bi dvignilo cene, in če bi vlada začela tiskati denar kakor ga je koncem vojne pokojna Avstrija, Nemčija in Rusija, bi cene res silovito dvignila, iznebila se bi ogromnega notranjega dolga, ob enem pa povečala mizerijo med ljudstvom.

V vseh deželah se odgovorni faktorji izgovarjajo, da je kriza v drugih še večja. Ničesar izdatnega pa ne store, da bi jo skupno omilile, da bi skupno izvršile potrebne reforme za zmanjšanje brezposelnosti in bede. Pripravljajo se na svetovno ekonomsko konferenco, o kateri pa že v naprej pripovedujejo, da ne bo uspešna, ker se interesi posameznih dežel preveč križajo. To se pravi, kapitalističnih interesov ne bo mogoče vsloglasiti, ker so medsebojno v prevelikih konkurenčnih bojih.

Konferenca za omejitve oboroževanja še niso dosegli ničesar učinkovitega in militarizem je danes celo bolj provokativen kakor je bil l. 1914. Dokaz je Japonska s svojim osvajanjem tujih dežel. Dokaz je Italija. Tudi Nemčija se pripravljala, da se oboroži kakor nekoč.

Vprašanje vojnih dolgov je nereseno. Valute se šibe. Veliko važnih dežel nima več zlatnega standarda. Namesto, da bi države negovale medsebojno trgovino in izmenjavale blago v smislu potrebe prebivalstva, so se ogradile z visokimi carinskimi obzidji.

Trideset milijonov delavcev je brez posla. Milijone drugih je le deloma zaposlenih. Plače povsod so drastično znižane.

da morajo zdaj tudi zaposleni delavci in njih družine živeti v mizernih razmerah.

Svet je torej danes v silovitih gospodarskih in političnih nesoglasjih in v večji nesigurnosti kakor pred letom. Pa vendar je vsakemu jasno, da je vsega v izobilju in da ni nikakega upravičenega vzroka za sedanji bedni položaj. Četudi se bodo državniški tu-di letos posvetovali na mnogih konferencah vseh vrst in obljubljali sporazume, ni upati, da bodo razmere v tem sistemu še kdaj dosti boljše nego so danes. Kapitalizem je dosegel gotovo stopnjo v razvoju, s katere ne more več naprej. Na tej točki pa tudi ne bo mogel obstati. Ostanje torej le še en logičen izhod—preuredba gospodarskega reda.

Kapitalizem čuti svoj konec. Ne bo pa se podal brez boja. V teh časih si pomaga z nacionalizmi, s fašizmom in demagogi, ki kapitalizem napadajo a ob enem skrbje, da se ljudstvo ne organizira za strmoglavljenje sedanjega nereda. To je vzrok, čemu je napredek v preobratu tako počasen. Hitrejši bo šele, kadar se ljudstva otresejo miselnega kaosa in se izrečejo za zgraditev socialistične družbe.

Zavarovalnice v krizi

Dne 6. januarja so šle v konkurz tri zavarovalnice na jugu. Lani je bankrotiralo deset zavarovalnic, največja med njimi Illinois Life Insurance Co., ki je imela 70.000 članov.

Tudi konsumi so prizadeti

Delavska Politika poroča, da je Konsumno društvo za Slovenijo prišlo v velike gospodarske težkoče. Ministrski svet mu je dovolil moratorij, ki bo trajal eno leto, in v tem času si mora združba zgraditi potreben fond, da bo zmogla obveznosti, ki jih je imela do 20. dec. prejšnjega leta. Vzrok krize v društvu je zmanjšanje prometa ter naglo padanje hranilnih vlog.

VODJA FAŠISTOV V MIKADOVEM CESARSTVU

Na sliki je Kenzo Adachi, bivši notranji ministar, ki se je koncem leta 1932 postavil na

čelo fašističnega gibanja na Japonskem. Nova stranka se imenuje "Narodna liga". Program in taktiko je formulirala po vzoru Mussolinijevega fašizma.

JAPONSKI IMPERIALIZEM BLAZNI DALJE

Medtem, ko se v ligi narodov pripravljajo, kakšno stališče naj zavzamejo napram Japonski v s l e d njene osvojitve Mandžurije, se japonski generali rogajo vsemu svetu in nadaljujejo z osvajanjem Kitajske. Tudi vojna nevarnost med Japonsko in sovjetsko Unijo je jako povečana. Na Japonskem vodijo militaristi propagando tudi za osvojitve vzhodne Sibirije, češ, zdaj, ali nikoli! Pred dobrim tednom je japonska armada osvojila važno kitajsko obrežno mesto Šanhaikwan, katero tvori vrata v provinco Jehol ob Mandžuriji. Japonci so pobili vse kitajsko posadko v Šanhaikwanu in stotine civilnega prebivalstva. Velik del mesta so porušili. Namen japonskega generalnega štaba je, osvojiti

čimveč strateških točk na Kitajskem in dobiti s tem kontrolo nad vso ogromno deželo. Kitajci so v sled nesloge svojih voditeljev ter dolgotrajne imperialistične kontrole velesil nezmožni, da se bi mogli postaviti Japoncem uspešno v bran. Tudi aparat lige narodov je impotenten vzlic svečanim mirovnim pogodbam in obvezam. Imperializem in vojna so svojstvo kapitalizma, zato je mir v tej uredbi nemogoč, neglede, kako državniški kapitalistični dežel naglašajo svojo naklonjenost miru ter mirnemu reševanju mednarodnih sporov.—Na tej sliki so japonski vojaki, ki gredo preko kitajskega obzidja proti Šanhaikwanu.

URADNO ŠTETJE IZKAŽUJE NAD 900,000 SOC. GLASOV

Vse tri delavske stranke dobile čez milijon glasov.—
V Illinoisu glasovalo 38,000 ljudi za vso soc. listo

Iz uradnih podatkov, ki so jih izdale posamezne države, večinoma šele koncem decembra, je razvidno, da sta dobila Norman Thomas in James H. Maurer 903,181 glasov, ali 3,36-krat več kot pred štirimi leti.

Razni kapitalistični listi so takoj po volitvah priznali, da mnogo socialističnih glasov ni bilo štetih, veliko pa je bilo tudi ukradenih. Neki ugleden dnevnik v Washingtonu je pisal, da je bilo socialistom na omenjena dva načina vzeti najmanj milijon glasov. To so seveda domneve, dejstvo pa je, da jih mnogokje res niso šteli pravično, ali jih sploh ignorirali, ali pa jih pripisali drugim kandidatom. Če bi bilo štetje pravilno, bi socialistična stranka vsekakor beležila precej nad milijon glasov.

Vse delavske struke skupaj so dobile nad milijon glasov. Dele se:

Socialisti 903,181
Komunisti 102,785
S. L. P. 34,034
Takozvana "Liberty Party", ki jo vodi "Coin" Harvey, je dobila 53,446 glasov. Jobless party, katero je ustanovil "Father" Cox iz Pittsburgha, je prišla prav malo v upoštevanje. Njen predsedniški kandidat župnik Cox je dober teden pred volitvami apeliral na brezposelne in delavce v splošnem, da naj glasujejo za Roosevelta.

Charles Pogorelec, ki je kandidiral za zveznega senatorja v Illinoisu, je dobil 37,922 glasov; od teh je bilo oddanih v Chicagu in bližnji okolici 19,359, v ostali državi pa 18,563. Roy Burt, socialistični kandidat za guvernerja, je prejel 39,389 glasov. Za celotno socialistično listo v Illinoisu je bilo oddanih okrog 38,000

glasov, za Thomasa pa 67,258. Največ glasov je dobila soc. stranka v New Yorku (177,397), na drugem mestu je Pennsylvania (91,119), na tretjem Illinois, na četrtem Ohio (64,094), in na petem California (63,299). Po odstotkih pa prvačijo, po redu kot so navedene, Wisconsin, Oregon, New York, Montana in Connecticut.

V Michiganu je dobil socialistični predsedniški kandidat 39,205 glasov, v Wisconsinu 53,379, v Coloradu 13,591, v Indiani 21,388 v Iowi 20,467, v Minnesoti 25,476, v Montani 7,891, v Oklahomi 17,896 itd. V slednje imenovani državi demokratska vlada ni pustila socialistične rubrike na glasovnici, toda dobilo se je vzlic temu do 18,000 ljudi, ki so napisali nanjo imeni socialističnih kandidatov.

Nad \$2,000,000 za Hoovera

Republikanska stranka je lani porabila samo v agitaciji za Hoovera \$2,097,155, kakor je bilo meseca januarja t. l. poročano kongresnemu klerku v Washington. Socialistična stranka na drugi strani pa je dobila v kampanjski fond za vse svoje kandidate le nekaj nad \$25,000. Dolarji proti stotisočakom!!!! Obe kapitalistični stranki sta porabili direktno in indirektno v agitaciji za svoji listi nad deset milijonov dolarjev.

15-letnica pevskega zbora "Svoboda" v Detroitu

Znani slovenski soc. pevski zbor "Svoboda" v Detroitu bo praznoval svojo 15-letnico z velikim sporedom v nedeljo 15. januarja v Slovenskem delavskem domu.

RAZMERE PRISILILE A. F. OF L. SPREMENTI TAKTIKO IN ZAHTEVE

"Ako potrebno, se bomo poslužili tudi generalne stavke, da izvojemo skrajšanje delavnika," je dejal senatni komisiji William Green, predsednik Ameriške delavske federacije. "Krajši delavnik, ali pa dola (brezposelnostna zavarovalnina), drugega izhoda ni," je argumentiral.

Kapitalistični listi so A. F. of L. zelo zamerili, ker se je na svoji zadnji konvenciji izrekla, da se bo poslužila tudi sile za izvojevanje svojih ekonomskih zahtev. Pozneje je Green tolažil, da s tem niso mislili na revolucijo, nego na sredstva kot je npr. bojkot in stavka. Predsednik Green je senatorje urgiral, da naj z zakonodajo skrajšajo delavnik in uvedo druge potrebne reforme za odpravo brezposelnosti. Če pa tega ne stori kongres, se bo moralo delavstvo poslužiti drugih sredstev, jim je zagrozil.

Nemški socialistični tednik v New Yorku

V New Yorku je začel meseca decembra izhajati namesto dnevnika Volkszeitung tednik pod istim imenom. Prva številka je izšla na 32 straneh, regularno pa bo izhajala na 16 straneh. Naslov lista je 47 Walker St., New York. Volkszeitung je socialistično glasilo.

Bajoneti v tragediji rudarjev v Illinoisu

NAD RUDARJI in njihovimi družinami v Christian County v Illinoisu vladajo spet bajoneti. Milica je prevzela oblast po spopadih med kompanijskimi stražniki in piketi blizu Taylorvilla dne 2. januarja. Med ubitimi je bila tudi žena stavkarja Cumerlatta, ki je opazovala spopad z ospreja svoje hiše.

Boj illinojskih premogarjev proti znižavanju mezde traja več let in borba za odpravo Lewisove kontrole nad U. M. W. pa že dobro desetletje. Illinojski revir je zadnji na poljih mehkega premoga, v katerem so premogariji še močno organizirani. Upirali so se pritiskom kompanij uspešno še dolgo potem ko so rudarji drugod že izgubili bitko na celi črti.

Oblast v teh bojih ni nevtralna. Državna milica ne služi ciljem organiziranih premogarjev.

Boj v Illinoisu ni samo borba proti kompanijam in za unijo, nego je to tudi borba med dvema unijama. Na eni strani je nova Progressive Miners of America, ki pravi, da ima na svoji strani veliko večino rudarjev. Na drugi so ostanki stare U. M. W. of A. pod poveljstvom John Lewisa. Kompanije negujejo bratomorni boj v nadi, da bo v njem unija—taka ali taka—uničena, in potem bodo imele svobodno polje pri določanju plač in delovnih pogojev. Rudarje bi lahko izžemale, kakor jih izžemajo npr. v Kentuckyju ali West Virginiji.

Več kompanij je že priznalo novo unijo. Peabody Coal kompanija pa obratuje svoje rove proti novi uniji in se opira na pogodbo s staro U. M. W. of A. Člani nove unije so vsled tega pri nji na stavki, in one, ki delajo, smatrajo za skebe. V takih okoliščinah so spopadi neizogibni, ker jih kompanije izzivajo in eden se je izvršil, kot omenjeno v uvodu, dne 2. januarja. Kompanija je s svojim šerifom nato zahtevala, da naj prevzame oblast vojaštvo. Governer ji je ugodil. Več članov nove unije je bilo aretiranih in obdolženih umora. Pri mnogih so izvršili hišno preiskavo. Stara metoda kapitalistične oblasti v industrijskih bojih.

Mrs. Emma Cumerlatto je imela 6. januarja slovesen demonstrativni pogreb. Okrog rogov Peabody kompanije v bližini spreveda in ob potih pa je stalo vojaštvo z nasajenimi bajoneti. Pogrebece so nadzirali državni orožniki.

Borba illinojskih premogarjev je stala že mnogo žrtve. Ena izmed velikih ovir v njihovem boju so agenti provokatorji, ki s svojimi čini služijo namenom kompanij in dajejo povod za vlado terorja. Vzlic vsem težkočam pa je članstvo nove unije prepričano kakor je bilo, da bo zmaga njihova, ker se bore za pravičnost in človeško življenje.

BARONI MUNICIJE HOČEJO VOJNO ZARADI PROFITOV

"Evropa se ne bo postavila v bran Kitajske proti Japonski, ker bi morala nastopiti v tak namen enotno in proglasiti tudi ekonomski bojkot nad Japonsko, kar pa se ne zgodi, ker imajo lastniki municijske industrije prevelik vpliv. Tudi bankirji upajo na večje profite, če se pusti Japonski prosto pot," se glasi neko poročilo iz

Londona v ameriških listih. Nasproti tem je socialistično gibanje. Francoski socialistični vodja Leon Blum je na naslov francoske vlade med drugim izjavil:

"Dolžnost Francije je, da brez odlašanja prevzame vodstvo v boju proti japonskemu osvajanju Kitajske. Obsodi naj Japonsko ter jo proglasi za napadalno. Prekine naj z njo diplomatske odnose in ji odvzame javno in privatno pomoč.

"Pravijo, da bo Japonska izstopila iz lige narodov. To bo slabo, ampak boljše je razkopana, kakor pa onečastena in nezanesljiva liga."

Naši glasovi v Texasu

V Texasu je dobila soc. stranka pri prejšnjih predsedniških volitvah 4,450 glasov, pred štirimi leti pa 772. Komunisti so dobili v Texasu 205 glasov, ali 4 manj kot l. 1928.

DOKAZI, KI POVEDO, DA SE NASILNO ROPANJE V BANKAH NE IZPLAČA

V Oklahomi so v letu 1932 napadli roparji devetinpetdeset bank. Šest roparjev je bilo ubitih in štirinajdeset so jih pozneje izsledili ter zaprli. Le malo ropov je bilo popolnoma posrečnih. Skupna vsota, ki so jo vzeli, znaša okrog \$20,000. To ni niti kaplja v primeri z legalnimi in napollegalnimi tativinami, ki so jih izvršili v letih "prosperitete" takozvani bankirji, ki pa so vzlic prestopkom in velikim defraudacijam večinoma na prostem in še vedno gospodje.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inocentstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za priobitve
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zalts
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3605 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.

Telephone: Rockwell 2864.

546

"Preganjanje" bankirjev

Maló je mest in krajev, kjer je prošla leta propadlo toliko bank kakor v Chicagu. V preiskavah se je dognalo, da so si mnogi bankirji nakazovali velika posojila, ki so segala v stotisočake in v enem slučaju celo do milijona. Posojevali so prijateljem enako liberalno na nič, špekulirali s tujim denarjem, in vlekli na račun zaupljivih vlagateljev visoke plače. Na plačilni listi v bankah so imeli svoje sinove, hčere in druge sorodnike ter mnogo prijateljev. Dokler so ljudje vlagali več nego pa je bilo treba izplačevati vlagateljem, je to šlo. Potem seveda ne več. Ogoljufani ljudje so nato pričakovali, da se bo oblast zganila, in res so nekateri sodniki kar notorično pestili obtožene bankirje in si delali s tem reklamo, kandidatje za državne pravdnike so rohneli, da bodo vse "kruket" bankirje spravili pod ključ, ampak bile so le besede. Dozdaj je bilo pozvanih pred sodišče in obsojenih okrog deset bankirjev in njihovih pomočnikov, nad 80 pa jih še čaka obravnava, dasi bi se jih lahko že davno zaslakalo. Vsak obsojeni bankir ima poteg pri liku za prižive, in tako ni še niti eden izmed onih, ki so resnično okradli vlagatelje, pod ključem. Vsi so se pripravili, kajti denar so jemali iz bank do zadnje minute—ne svoje- ga ampak ljudskega—pa imajo zdaj dovolj za advokate in zajeze.

Vsi bankirji kajpada niso zločinci in če so bili v vodstvu svojega denarnega zavoda kolikoli spretni, so mu ohranili zaupanje in obstoj. V interesu teh poštenih bankirjev bi bilo, pritisniti s svojim vplivom na oblast, da stopi načelnikom propadlih bank res strogo na prste in vse krivce kaznuje ter iztirja od njih kolikor mogoče. Ampak bankirji onih zavodov, ki še poslujejo, bi radi, da se na vse skupaj čimprej pozabi, ker pač vedo, da taka oblast kakršna je za proti legalnim tatovom brez moči, razen tega pa si mislijo, da čim manj se piše in govori o goljufivih bankirjih, toliko prej bodo ljudje spet dobili zaupanje v banke. To je zmotno mišljenje, ki ga ljudstvo in obstoječe banke drago plačujejo.

Skrajšanje delavnika

Delna odpomoč v sedanji brezposelnosti bi bilo skrajšanje delavnika. V mnogih podjetjih so delavci vpisani še vedno po 9, 10 in tudi več ur na dan. V onih, kjer je vpeljan osemurnik, pa morajo v slučaju večjih naročil delati čez čas, medtem ko čakajo zunaj tisoči in stotisoči, da dobe kupca za svojo delovno moč. Ako se bi delovnik skrajšal na 6 ur in odpravilo "overtime", bi dobilo zaslužek par milijonov delavcev več tudi v sedanji krizi, v normalnejših razmerah pa bi se zlo nezaposelnosti znižalo na minimum. Moderna tehnika je silno zvišala produktivno moč povprečnega delavca. Za gotovo količino dela je bilo treba pred leti dvajset delavcev. Zdaj ga opravi s pomočjo strojev en sam. Po sledica je, da morajo odvisni med brezposelnosti. Skrajšanje delavnika na 6 ur je izvedljivo tudi v kapitalistični družbi. V socialistični pa bo vsakdo delal le toliko časa, kolikor bo zahtevala potreba celote.

Pomankljiv bančni sistem

Predsednik Hoover je v svoji poslanici kongresu priznal, da je ameriški bančni sistem zelo pomankljiv in potrebuje temeljite spremembe. Navedel je za primerom Anglijo in Kanado, v katerima je prav tolikšna kriza, če ne celo večja, kakor v Zed. državah, pa v njima vžle temu ni bilo bančnih polomov.

Leta in leta so ameriški socialisti svarili ljudstvo in vlado ter dokazovali, da so v slučaju krize, ki se pod kapitalizmom dogajajo hoče-noče, polomi bank na debelo neizogibni. Čemu v kapitalistični Angliji ni bilo bančnih krakov? Zato, ker je močna delavska stranka o praviem času poskrbela za potrebne varnostne zakone in za državno kontrolo nad bankarstvom, ki je res kontrola. V kongresu in senatu Zed. držav pa je ljudstvo brez pravih zastopnikov, zato sprejemajo "varnostne" zakone šele ko je že prepozno. Po ameriški prisilnici, tukaj zaklepajo hlev šele ko je konj že ukraden.

Vlada, ki ni v ničemur kos krizi

Na sliki je predsednik Herbert Hoover in njegov kabinet, ki prihodnjega marca izgubi službo. Hoovrova administracija se je v krizi izkazala za skrajno nesposobno. Predsednik sam je dve leti sploh tajil depresijo, ko pa jo je priznal in ji napovedal boj, so bila njegova sredstva nezadostna in niso bila ljudstvu v splošnem v nikako pomoč. Na tej sliki

so od leve na desno, sedeči, zvezni blagajnik Mills, podpredsednik Curtis, predsednik Hoover, državni tajnik Stimson in vojni tajnik Hurley. Stojéči od leve na desno, trgovski tajnik Chapin, notranji tajnik Wilbur, generalni tajnik Mitchell, generalni poštarski Brown, mornarični tajnik Adams, tajnik za agrikulturo Hyde in delavski tajnik Doak.

Zadnja pot našega sodru-
ga Franka Ambroža

Milwaukee, Wis. — V ponedeljek 26. decembra se je vršil od Ermenčevega pogrebnega zavoda veličasten pogreb sodruha Franka Ambroža na Arlington pokopališču. Bil je to pogreb, kakršnega naša nasebina še ni videla, ker je predstavljal izraz spoštovanja do pokojnega pionirja številnih naših društev in obenem upoštevanje njegovih zaslug za nasebino ter njene ustanove.

Mnogokrat čujemo pritožbe, da svet rad pozabi, toda v tem slučaju je naš nasebini treba priznati, posebno starejšim nasebincem, kateri si poznali delo in zasluže pokojnega iz njegovega delovanja v prejšnjih letih in tudi njegove zvestobe do idejlov razredne zavezdnega proletariata, da ljudstvo končno vendar pravično sodi ter rado izkaže svoje priznanje in svojo hvalačnost onim, ki so to zaslužili.

Ker je bil pokojni Ambrož eden izmed ustanoviteljev in najbolj poštovanih pionirjev J. P. Z. S. je predvsem članstvo te organizacije ta dan nastopilo v nepričakovano ogromnem številu, da izkaže zadnjo čast svojemu bratu.

Druzi ogromni del onih, ki so pokojnega spremljali na njegovi zadnji poti so tvorili predvsem razredno zavodni delavci in delavke s člani kluba št. 37, katerega ustanovni član je

bil pokojni Ambrož. Njim se je pridružil seveda tudi veliko število sodrugov in sodružic iz West Allisa. Pogreb je bil civilen. V pogrebniških prostorih, kjer je ležal pokojnik skoz božične praznike, obdan od stotin krasnih vencev, se je poslovi od umrlega glavnega predsednika JPZS V. Petek, kateri je opisal za služe brata Ambroža in njegovo delovanje ter poštovanost. Soc. pevski zbor "Naprej" je zapel žalostinke in krasno Grogoričovo pesem "Vjeteža ptiča tožbo", katero je pokojni tako ljubil.

Na grobu se je poslovil od pokojnega v imenu društva Bled št. 19 JPZS, h kateremu je Ambrož spadal, sodrug Mike Sostarich, v imenu društva Slova št. 1 JPZS, katero je tvorilo temelj sedanjih podpornih organizacij in je bil torej Ambrož njegov ustanovitelj, pa je govoril kratke poglobljene besede predsednik Fr. Benda. V imenu Soc. pevskega zbora "Naprej" in kluba št. 37 JSZ je govoril sodrug Frank Puncer, katerega poslovilne besede so veljale pokojnemu ne samo kot pevca in sodrugu, temveč tudi kot plemenitemu značaju, ki je stal svest in neomakljiv tudi še potem, ko se je odtegnil javnemu življenju in se posvetil svoji družini in svojemu poklicu, izmučen in utrujen, ko je žrtvoval najlepša leta in cvet svojih sil napredku nasebine in delavskega gibanja.

Tako je nasebina izgubila spet enega izmed ohih redkih, ki so gradili in delali, ki so žrtvovali in trpeli,

Ali je vaša organizacija
že v Prosvetni matici?

V letu 1932 je pripadalo Prosvetni matici 122 organizacij, med njimi podporna društva SNPJ, SSPZ, JSKJ, JPZS, več samostojnih društev, nekateri Slovenski domovi, več pevskih in dramskih zborov ter čitalnice.

Prosvetna matica je edina jugoslovanska centralna kulturna organizacija v Zed. državah. Njena temeljna naloga je, gojiti prosvetno delo v delavskem smislu. Ne bomo ponavljali, koliko je z malimi sredstvi, ki so ji na razpolago, že izvršila na tem polju. Tudi sedaj je razposlala pridruženim društvom več tisoč izvodov knjige "Dva svetova", ki jo je spisal Ivan Molek, in novopristoplim organizacijam nekaj drugih. Skozi vse leto je pomagala z igrami in vlogami ter pri aranžiranju priredb.

Lani je bilo v Prosvetni matici pet društev manj kakor leto poprej. Vzrok—tako so nam pojasnila—je kriza. Druga so ostala v nji in nekatera le sporečila, da so znižala mesečne prispevke. To slednje je vzrok, da so bili tudi dohodki Prosvetne maticice lani nižji, namreč le nekaj nad \$900. Točne številke in poročila o dohodkih in izdatkih dobe pridružene organizacije meseca februarja.

Devet tisoč dolarjev v pomoč taki ustanovi je majhna vsota. Če bi njeni funkcionarji ne izvrševali dela brez odškodnine, bi morala razpasti. Ampak knjig ni mogoče dobiti zastoj, ne iger, ne vlog, ne pesmaric itd.

Če vzamemo v upošte, da troši vsaka večja nasebina za

načrtnaške ustanove veliko več, kot pa je dobila Prosvetna matica prispevkov skozi vso leto v vseh državah ameriške Unije, tedaj slika ni razveseljiva. Vendar pa je treba upoštevati še drugo stran, in ta je, da je v vrstah delavcev Prosvetne maticice v vseh nasebinah, kjer so nji pridružena kulturna in podporna društva, mnogo članov in članic, ki delajo neumorno, brez vsake odškodnine, in ki beležijo v svojih dolgoletnih naporih na polju ljudske prosvete velike uspehe. Izpričevalo njihovega dela daje pregled o slovenskih kulturnih društvih, ki je priobčen v letošnjem Ameriškem družinskem koledarju.

Prosvetna matica apelira na članstvo vseh naprednih delavskih društev, da se ji pridruži. Vsako društvo naj prispeva v blagajno Prosvetne maticice kolikor mu dopuščajo okoliščine. Zdjaj plačujejo različno: ena po \$2.50, druga po \$2, tretja po \$1.50, četrta po \$1, in mnogo po 50c na mesec.

Pojasnite članom, ki še ne vedo, kakšen namen ima Prosvetna matica za naše delavstvo. In ko jih boste o tem uverili, ne bo ugovaranja glede pristopa. Če se glede vprašanja pridruženja ne odločite ta mesec, razpravljajte o tem na seji meseca februarja ali kadarkoli bo prilika. Glavno je, da ohranimo Prosvetni matici vse organizacije, ki so bile lani včlanjene v nji, in da ji pridobimo še toliko novih. To je potrebno, doseženo pa bo le z vašim sodelovanjem.

vedno s trdnim upanjem, da bo njih delo nekoč obrodilo sadove. Ambrož ni bilo dano, da bo doživel zore svobode, za katero se je boril, toda doživel pa je, da je njegovo delo obrodilo obilne sadove; doživel je dan, ko so se pokazali prvi žarki zlate svobode in boljše bodočnosti za trpine, ko so se porušili prvi stebri kapitalističnega imperija.

Zatimlji je svoje trudne oči sodrug, z zavestjo v srcu, da je storil svojo dolžnost, da je tudi on gradil in da bo ostal njegov spomin v srcu vseh onih, kateri znajo ceniti dobro in iz zasluže rastičih bojevnikov, in prijateljev napredka ter svobode.

Član soc. kluba št. 37 JSZ.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, Ct. — Silvestrova zabava kluba št. 11 je povojno izpadla. Ljudstvo je bilo zadovoljno s slovensko in angleško predstavo, ravno tako s pevskimi točkami in deklaracijami. Udeležba je bila prijetno dobra. Če ne bi bilo na ta dan izredno slabo vreme in ako ne bi bilo toliko družin prizadetih vsled bolezni, bi bil poset večji. Priznanje za zabavanje avdijske zaslužijo vsi, ki so sodelovali v sporedu. V smeh pa sta pripravila ljudi posebno Mush in Pok.

Jeklarne in premogovniki obratujejo tod pod polovičnim časom. Razmere v tem letu pri nas nič ne kažejo znakov izboljševanja. Ni verjetno, da bo kaj boljše, ko se Roosevelt preseli v Belo hišo. Tako premišljajem pri opazovanju krušne vrste blizu mojega stanovanja, kjer dele moko in druge potrebščine — kadar namreč dele. Ko bi delavska masa 8. nov. znala odpreti oči, bi bilo takih prizorov kmalu konec. No, bomo pa še jo gasili z—demokratskim 2 1/2 % pivom.

Zanimanje za dramatik in glasbo se je pri nas zelo razvilo. Le škoda, ker je tako malo takih, ki bi mogli uspešno sodelovati, pa tudi nasebina je majhna. Pa bo že šlo, če bomo tisti, ki smo za napredek in delavsko kulturo, delali složno in vztrajno.

Društ. št. 13 SNPJ se pripravlja na

PRIPRAVLJANJE NA VOJNO

Japonska vojaška oblast vešča tudi ženske za vojno, kot pokazuje ta slika. Vsa dekleta, ki obiskujejo višje šole, se morajo seznanjati s pravili zrakoplovstva v vojni in z drugo tehniko ubijanja ter rušenja. Oficirji jih uče, kako jim je ravnati s plinskimi maskami, v slučaju, da pride na japonska mesta sovražnik. Naravno, da je vsled splošne militaristične vzgoje in hujkanja vsa Japonska prepričana, da preži "sovražnik" z vseh strani in val histeričnega patriotizma skozi zadnjih par let je velikanški. Ko se ljudstvo enkrat stregi, bo drago plačevalo grehe svojih generalov ne le v blagu in s delom, nego tudi s stradanjem.

vprizoritev igre v soboto 25. februarja.

Ljudje so žudnih nazorov. Maršalko ne pride na socialistično prireditve, ker se mu zdi, da bi napravil "greh". Nič napačnega pa se mu ne zdi, če pridejo socialisti na njihove zabave. Dolar ni pregreden, pa čeprav ga zapravi socialist.

Tu si je 22. dec. končal življenje 24-letni Louis Hočvar. Najprvo je ubil svojo ljubico in potem še sebi pognal kroglo v glavo. Dopoldne sta še oba delala, popoldne sta šla ven v avtu in zunaj mesta je končal življenje sebi in nji.

Priprave za volitve delegatov SNPJ so v teku, če sodim po dopisih nekoga iz Clevelanda v angleškem delu Prosvete. Apelira na društva svoje baze, da naj se združijo in volijo take delegate, ki bodo delali—kaj? Tu pa dopisnik ni jasen. Vendar pa se je že dovolj izdal, da hoče tako jedrati, ki bo lahko orodje ljudem, ki obračajo plač po vetru in so naprodati.

Prihodnja seja kluba št. 11 bo 21. jan. ob 7. zvečer. Seja bo zelo važna, dan pozneje pa bo konferenca soc. klubov in društev Prosvetne maticice JSZ. Vsi klubi in društva naj pošljijo zastopnike. Vabljeni so tudi vsi člani JSZ in sodelavci.

Sodrugom in drugim prijateljem izrekam iskreno zahvalo za noveletne čestitke. Zeleni smo si v letu 1933 boljše in veselje čase. Seveda, iz prijateljske navade. Upam pa, da bomo v tem letu delovali še bolj neumorno, da uveljavimo program soc. stranke, kajti brez njega ne bo veseljšega novega leta.

Joseph Smey.

Polom banke na Elyju

Ely, Minn. — Katastrofa bančnega potoma je prišla tudi nad našo nasebino. Dne 4. januarja zjutraj je nehala s poslovanjem First State Bank, katero je ustanovil leta 1912 s pomočjo neke šentpavelske banke George L. Brožič. Ko je vsled manipulacij odstopil on, je prevzel vodstvo Leonard Slobodnik. Slednji se je zvečer istega dne, ko je banka zaprla vrata, ustrelil in se nevarno ranil. Pravijo, da je s fodi nepostavno manipuliral in da je porabil precej denarja, ki je bil last banke, v osebne svrhe.

First State Bank je veljala za slovenski denarni zavod. Skozi njo je mnogo poslovala tudi JSKJ. Društva JSKJ, SNPJ, KSKJ in mnoga druga so imela vloge v nji. Vlog je imela nad \$200,000, delniškega kapitala \$25,000 in skupne imovine okrog \$300,000. — Poročevalec.

Samomori med Slovenci

Samomori med Slovenci so v prošlih par letih silno narasli. Vzrok je kriza, ki je mnoge rojake pripravila v skrajni obup. Posebno med premogarji so razmere neznosne. V nasebini Holosoppe pri Johnstownu si je 6. januarja končal življenje rojak Tony Zore, star 48 let. Pod posteljo v komparijski hiši, kjer je stanoval, je zakuril, podse je položil več omotov dinamita in ga zažgal. Njegovo truplo je razneslo na koščke, področje dober del hiše in poškode v eksploziji sta dobila tudi Louis Kováčič in neki drugi, ki sta stanovala na drugem koncu iste hiše, zunaj hiše pa je zelo pobilo Jose Galebskyja, ki je bil ravno prišel, da obišče Zorca. V hiši je začelo goreti, toda so ogenj kmalu pogasili. — Poročevalec.

Listnica uredništva

Izjavljamo na naslov vseh, ki se jih tiče, da Ivan Jontez ne piše dopisov s podpisom "Kronikar". Vsi njegovi dopisi v tem listu so imeli podpis Ivan Jontez, ali pa T. P.

Mnenja v starem kraju o
Molkovih "Dveh svetovih"

Ko je Cankarjeva družba založila za letošnje izdane svojih knjig med drugimi Molkova "Dva svetova", se je marsikak kritik in književnik v starem kraju vpraševal, kako sploh mogoče, da se dobi v Ameriki priseljenec iz Jugoslavije, ki lahko napiše knjigo, katera bi bila sprejemljiva za starokrajsko knjižno ustanovo. Listali so po nji, jo brali, in potem na eni strani hvallili, na drugi pa jo pretirano s predsodki kritizirali. Tudi sara-jevska "Jugoslovanska reč" je v izdaji z dne 18. dec. poročala o tej knjigi. Ker stoji izven milijev vplivov slovenskih književnikov, je njena sodba raditega lahko brez predsodkov in prijateljskih simpatij. Glasi se:

Ivan Molek: Dva svetova. — Avtorjevo ime je pri nas neznano. Material pa, ki ga je obdelal v tej svoji knjigi—nam je precej znan. Tu najdemo toliko momentov, ki nas spominjajo na "Jimmie Higginsa" in na delo Louisa Adamiča "Smeh v džungli". Motivi, ki se morajo nahajati v vsaki knjigi, ki riše Ameriko, ameriškega človeka, — grinhorna in Hunkija.

Vse te knjige so v svojem bistvu ozko zvezane, vse to je ena sama zgodovina "zemeljskega paradiža ameriškega" pod protektoratom velikega kipa svobode, ki stoji v new-yorški luki z dvignjeno roko, iz lučjo v roki, in pozdravlja tiste, ki prihajajo v Novi svet, da najdemo v njem boljši in sigurnejši svet za svojo eksistenco. To so zgodbe onih majhnih, najmanjših ljudi. Onih, ki za nekaj tedenskih dolarjev ubijajo sebe samega in gnojijo ameriško prosperiteto, ki delajo za Wall-street in za njegovo veličino. To je nazadnje tudi zgodba naših ljudi, naš Slovanov, najboljši "hlapcev", kakor pravi Molek v svoji knjigi. Louis Adamič, prikazujejo v svoji knjigi samega sebe — skitaleca skozi smeh te nena-vadne in tragične ameriške džungle — je v nekaj poglavjih orisal tudi naše ljudi, kako trpijo in zapravljajo dni v Novem svetu, v starih revah.

Ivan Molek, delavski pisatelj, propagator delavskega gibanja, opisuje v svoji knjigi "Dva svetova" mladeniča iz Bele krajine, Toneta Plešca, njegov odhod iz Starega sveta, srečanje z novim, razočaranje in borbo z Ameriko. Ivan Molek je pretkal svojo knjigo povest z avtobiografijo. In ta knjiga, ki nima visoke književne vrednosti, ki nima pretenzije, da bi bila čista umetnost — je tem več vredna, če sodelimo po sodbah naše dobe, ker je resnična, preživljena in pretrpljena.

To je knjiga tragedije našega malega človeka v ameriških tovarnah, livarnah, rudnikih. Knjiga naših "trampov", skitancev za kruhom, prevaranih in razočaranih.

In če je poezija trpljenja in bol, če je poezija znojno in krvavo delo, rane in brazgotine na telesu in iskanje resnične svobode v tej "svobodni" deželi ameriški, potem je Molkova knjiga poezije, poezija brez rime in stihov, sirova in tragično realna.

Tone Plesec je dober naša duša, stanovitna, občutljiva in resnicoljubna. On je splošen tip onih, ki v tej ameriški deželi čutijo v sebi človeka in vso krivico in tiranijo, ki se vrši nad tem človekom. In to je tista podobnost, tista zveza, ki približuje našega Toneta Plešca in ameriškega Jimmieja Higginsa — skupne poteze, skupno trpljenje in skupni ideali.

Tone Plesec je odšel v Novi svet, da bi našel srečo. In se je razočaral. Postal mu je jasno, da stari svet ni samo stari kraj in novi svet ne samo Amerika. Oba svetova sta skupaj in povsod — vertikalno eden nad drugim.

Prišel je, da bi našel v Ameriki naše ljudi, da bi jih našel srečne, bogate in zadovoljne. In kaj je videl? Zgoraj na vzvišenih prostorih po mestih, v katero so se naseljevali naši, med drevedori in vrtovi — tu so bivali bogatini. Spodaj, ob zamazani in kalni reki, železnici in v fabrikah, v večnem dimu in smradu, v prahu in vlagi živijo naši delavci in črnici.

"Življenje je business" — ameriško geslo, ki ga Tone Plesec kakor Jimmie Higgins ni mogel razumeti. In zato, ker je njegovo pojmovanje življenja in dela bilo diametralno nasprotno, kakor pa ga smatra ameriški business, je sedem let Amerike napravilo Toneta še bolj nesrečnega, še bolj siromašnega nego je bil takrat, ko je stopil poln vere pod okrilje velikega kipa svobode.

"... Šel je v Ameriko, piše Molek, da si poišče boljši svet za svojo eksistenco. Ni ga našel — našel pa je spoznanje, da novega in boljšega sveta ne najdeš. Novi in boljši svet narediš iz starega! To spoznanje je bilo za Toneta več vredno kot vse bogastvo Amerike!"

Bilo bi smešno, ocenjevati to Molkovo knjigo z nekega višjega književnega merila. Ker to je fragment iz življenja. V nji je sirovo življenje Amerike, ki ga preživljajo naši ljudje. Donesek za proučevanje življenja naših ljudi, delavcev v "zemeljskem paradižu" ameriškem.

V predgovoru knjigi "Dva svetova" pravi Mile Klopčič:

"... Po vsestranosti njegovega dela moramo reči, da je Ivan Molek tip kulturnega delavca med našimi izselenci, njegova literarna dela spadajo v inventar slovenskega slovstva (še posebej delavskega), po svoji dokumentarni vrednosti pa tvorijo tudi pomemben donos k zgodovini našega naroda v Ameriki..."

V. Kunin.

P. ZOLA:

RIM

Poslovenil Ethin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Med tem, ko je Narcisse govoril, je Pierre še enkrat uprl pogled v papeževa okna, kakor da zasleduje prizor. Mladi mož je nadaljeval svoje razlaganje; dejal je, da je v sobi ob desni steni, poseben kos pohištva, kjer se spravlja zlato. Nekateri pripovedujejo o globokih miznicah pisalne mize, drugi trdijo, da leži denar v ozadju zelo prostornega pregradka v velikih kovčegih s pripetimi ključavnicami. Levo na hodniku, ki drži k arhivom, je pač velika soba, kjer prebiva generalni blagajnik in kjer stoji monumentalna blagajna s tremi deli. Ali to je denar Petrove dedščine, od administrativnih dohodkov iz Rima; denar Petrovega vinarja, splošni darovi krščanstva pa so v rokah Leva XIII. Le on pozna natančni znesek: le on živi s temi milijoni, s katerimi razpolaga kot neomejen gospodar, ne da bi moral komu dajati račun. Zato tudi ne zapušta svoje, kadar sluge pospravljajo. Le nered se je vdal, da stoji na pragu sosedne sobe, da ne diha prahu. Če odhaja za nekoliko ur, če gre na vrt, zaklepa po dvakrat vsa vrata in jemlje ključke, ki jih ni še nikomur poveril, s seboj. Narcisse je obmolnil, pa se je obrnil k monsinjoru Naniju.

"Kaj neda, monsinjor, to so dejstva, ki jih pozna ves Rim."

Prelat je stresel z glavjo, da ni bilo razumeti, če je to pritrjevanje ali graja. Zopet je jel opazovati Pierrov obraz, da bi prečital na njem vtisk tih povesti.

"Gotovo, gotovo, marsikaj pripovedujejo ljudje... Jaz ne vem, ali ko veste Vi, gospod Habert..."

"O, je nadaljeval Narcisse, "jaz ne dolžim Njega svetosti, da je tako umazano lakomen, kakor pravi govornica. Raznašajo se pravljice o kovčegih, napolnjenih z zlatom, pred katerimi je po cele ure, pa vtika vanje svoje roke — pa o zakladih, ki so nakupični po kotih, da se more naslanjati, neprehoma jih preštevajoč. Ali vsekakor se lah-

ko prizna, da ljubi Sveti oče kljub vsemu denar in da mu je zabava, kadar je sam, da se ga dotika in ga ureja. Za starca, ki nima družega razvedrila, je to pač opravičljiva strast. Ze dostavljam, da ljubi denar veliko bolj zaradi socialne sile, ki je v njem, zaradi odločilne opore, ki jo mora dati jutrnemu papeštvu, če hoče zmagati."

Tedaj je vstala pred Pierrom visoka postava tega previdnega in modrega papeža, ki se zaveda modernih potreb, pa je pripravljen porabiti sile stoletja, da ga osvoji, ki kupčuje in je malone izgubil od Pija IX. podedovani zaklad v bankrotu, pa hoče zdaj izpopolniti vrzel, dopolniti zaklad, da ga more zapustiti čvrstega in povečanega svojemu nasledniku. Da varčen je, ali le zaradi cerkvenih potreb, o katerih cuti, da so ogromne, da rastejo od dne do dne in da je v njih živjensko vprašanje cerkve, če hoče premagati ateizem v šolah, v institucijah in v vsakovrstnih družbah. Brez denarja ne bi bila nič kakor vazalka, odvisna od milosti meščanov ali italijanskega kraljestva in ostalih katoliških narodov. Zaraditga se kljub svoji dobroti, kljub temu, da radodarno podpira koristna dela, ki pomagajo veri do zmage, zaničljivo ogiba nepotrebnih izdatkov in kaže napram sebi in napram drugim ošabno trdost. Osebnih potreb nima. Takoj v prvi dobi svojega pontifikata je popolnoma ločil svoje malo zasebno premoženje od bogatega imetja Sv. stolice in ni nikakor hotel kaj vzeti od tega, da bi pomagal svojcem. Še nikdar ni bil noben papež tako malo vdan nepotizmu; njegovi trije nečaki in dvoje nečakinj je siromašnih in v velikih denarnih stiskah. Oziral se ni ne na klepetanje, ne na tožbe in dolžitve, ostal je nedostopen in trd, in osorno je branil milijone papeštva zoper vse pohlepne požulivosti, zoper svojo okolico in obitelji. V ponos si je šel, da zapusti bodočemu papežu nepremagljivo orožje, denar, ki daje življenje.

"Ali kakšni so pravzaprav dohodki in kakšni izdatki Svete stolice?" je vprašal Pierre. Monsinjur Nani je naglo ponovil svojo ljubeznivo kretinjo, izogibanja.

"O, v teh rečeh sem tako neveden... Obrnite se do gospoda Haberta, saj je kaj dobro poučen."

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Med delavci je najtežje agitirati za delavski list.

"Zanesljive" in "nezanesljive" dežele

Evropa dolguje Zedinjenim državam okrog enajst milijard glavnice in približno toliko bodo znašale obresti, predno bo obveznost poravnana. To se odraža v vsaki državi, a katere pravice evropske vlade, da ji ne bodo smogle in hočejo, da Zed. države pristanejo v drastično znižanje. Ko je potekal Hooverjev moratorij, je bilo kruba v sred. decembra prošlo leto izvršiti obrok, toda dolžnice so zahtevale, da naj ameriška vlada odlopi dolg najprej znižati, in šele potem izvrši vplačila. To je ameriški kongres odklonil. Anglija, Italija, Finska, Latvija, Litvanska, Letva in Češkoslovaška so obroke plačale veseno. Na tej sliki so imenovane dežele znanstveno: Francija, Francoski parlament pa je sklenil, da Francija ne bo začela poravnati obveznosti prej, da Amerika pristane v znižanju. Dežele, ki na določeni rok niso hotele plačati, so Francija, Poljska in Estonija. Na tem semljavstvu so znanstveniki v temnim tiskom. Pomeje je tudi Grčija javila, da ne more plačati. Belgija je vložila zahtevo za znižanje dolga. Tudi Jugoslavija in Romunija se morata plačevati obveznosti Zed. državam. Pogajanja radi vojnih dolgov se bodo spet pričela, ko prevzame ameriške vlade demokratske stranke.

Iz kapitalizma — kam???

Chicago, Ill. — Pred par desetletji so samo socialisti govorili o socialnem preobrtu in prihodnosti kapitalizma. Koncem vojne je nastalo še komunistično gibanje, ki je preokovalo konec sedanjemu redu in se proglasilo za edino pravega dediča nove družbe. In ker je kapitalizem res postal bolj in bolj bolan, in ker se zdravnikom še ni posrečilo, da bi mu zdravje izboljšali, iz takih glasov, ki mu prerokujejo konec, čezdalej več. Mnogi buržvanski ekonomski jarmajo, da za sedanjim bolni sistem ni več izdatne pomoči. Nato je prodrla v obliki senzacije v časopise še "tehnokracija", ki tudi pravi, da za Zed. državo pod vlado sedanjega ekonomskega nereda ni več bodočnosti.

Vsi so si edini, da je kapitalizem neozdravljivo bolan. Ne pa, kdo bo njegov naslednik, in kako bo ta naslednik uredil gospodarstvo. Zaradi tega je med ljudstvom veliko konfuzije. Kako se bodo razvijale razmere? Kakšne so možnosti za socialno revolucijo v Zed. državah, ako sploh obstoje? Ali prihaja kapitalizem res naglo v stanje brezmočnosti? Na ta in slična vprašanja so odgovorjeno na prihodnji seji kluba št. 1 v petek 27. januarja. Predaval bo Fr. Zaitz o predmetu, "Kako se izvrši socialni preobrt v Zed. državah". Naslednja predavateljica bo sta Ivan Molek in Joško Oyen. Vse redne seje kluba se v tej sezoni pričnejo ob 7:30 zvečer. Člani in članice so prošene, da pridejo na sejo ob tej uri. — P. O.

Boštjan Brvar ima srečo

Chicago, Ill. — V družini Boštjana Brvarja je bilo veliko depresije. On si jo je odganjal s svetimi podobami, pa tudi razni vasaletci in sodniki so pomagali, da življenje ni bilo enolično. Imenitni karakterji se zbirajo pri Brvarju. Na primer Kristof, ki pripoveduje čudne reči in nekam vse narobe alihi. Pa Simen Kocjančič s svojo ženo Agato. Da, tudi bravarjevo Marjeto boste videli, prav resnično bravarjevo. Dalje se boste seznanili z Matildo Boštjanovo, ki vam bo povedala marsikaj, z njenim sinom Brankom, s ravnateljem banke Vladimirjem Babičem, z njegovo hčerko Marico, služkinjo Ančko, z dijaki in pa z dijaškim zborom, ki bo prepeval.

Vloge imajo: Boštjan Brvar, profesor v pokolu, Andrew Miško; Matilda, njegova žena, Mimi Omanen; Branko, njun sin, tehnik, Johnny Kochevar; Simon Kocjančič, krojač, John Hujan; Agata, njegova žena.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Navedeninar \$4.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na tri mesece.

Naslov: 540 Jumanu Ave. MILWAUKEE, WIS.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS AT
3724 W. 26th Street
1:30—3:30—6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212.
at 1858 W. 22nd Street
4:30—6:00 p. m. daily.
Tel. Roosevelt 1695
Wednesday and Sunday by
appointments only.
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer—Call
Rockwell 9200.

"New Leader"

angleški socialistični tisknik.
Izhaja v New Yorku. Navedeninar \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.
Navedite si ga tudi vi. Navedite nam ime prijatelja "Proletarca".

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI

PODPORNI JEDNOTI.

Navedite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$4.00, pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ka) je treba za novo društvo. Naslov na list in na tajništvo je:

2087 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Petnajstletnica pevskega zbora "Svoboda"

Detroit, Mich. — V nedeljo 15. januarja bo imel slavnost 15-letnice pevskega zbor "Svoboda". Vršla se bo v Slov. delavskem domu na 437 Livermore Ave. Prične se ob 3. pop. Na sporedu koncertne točke in pa opereta "Kakor stari tako mladi". Sodelujejo češki pevski zbor "Praha". Vstopnice v predprodaji so po 35c, pri blagajni 40c. Na to redko slavnost je vabljeno ne le detroitsko slovensko občinstvo, nego tudi v drugih naselbinah. — P. B.

L. Kveder umrl

Johnstown, Pa. — Louis Kveder je Slovencem v zapadni Pennsylvaniji, pa tudi mnogim drugim, znano ime. Pred mnogimi leti se je preblijal a prodajanjem ur po naselbinah in slične rope. Večkrat je bil uposlen za klerka v kakih trgovini in tudi v uradih. Svoječasno je pisal slovensko-angliški besednjak in satirski stotine listov, založnika pa ni mogel dobiti. Po vojni je na svojem romanju po naselbinah agitiral tudi za Proletarce. Na konferencah soc. klubov in društev Prosvetne matice je bil večkrat zapisnikar. Bil je družaben in dvopen, velikokrat pa tudi jako nestopen in zbadljiv, in s to svojo hibo si je napravil mnogo neprijateljev. Rad se je udajal pijaci, kar je bilo krivko glavni vzrok, da se valje svoji izobrazbi ni mogli akamori povspeti.

Dne 6. januarja je Louis Kveder umrl. Več dni prej je bil poslan v bolnišnico Memorial, ko je bil še v opasnem stanju. Bolehal je par mesecev na jetrici.

Pokojnik je bil čudak svoje vrste. Ponosen na svoje znanje, kritičen v svojem izražanju, dajal je nasvete vavkrizem, toda sam ni bil v nobenem društvu in brez sredstev. Rojaki v Penni, poslednje čase posebno v Johnstownskem okrožju, so mu skozli to krizo pomagali kolikor so pač mogli. Pokopan je bil na okrajne stroške.

Zelo rad je omenjal svojo sestro pisateljico Zofko Kvedrovo, ki je umrla več let pred njim na Hrvaškem. Star je bil 51 let, rojen v Ložu. V Ameriki je bil kakih 24 let. Tu je brez bližnjih sorodnikov. V prepričanju pa je bil pokojnik valje svoji pustolovski naravi veliko trdnosti kakor so ponavadi drugi bolani in napolnjeni ljudje, ki so prihajali sem iz staroga kraja. Pokojnik je bil znan tip na neštetihi prireditel in shodih v naselbinah zapadne Pezne in mnogih drugih. Na konvenciji JRZ L. 1918 v Chicagu je bil eden izmed njenih zapisnikarjev. V liste je le redkokdaj dopisoval.

Ker ni mogel dobiti založnika za svoj besednjak, je ob neki priliki v Clevelandu dejal: "No, pa dobro. Šel bom v stari kraj in položil to delo na grob svoje sestre, rekoč: 'Zofka, četudi si mislila, da sem ničprika, nekaj pa sem se storil, in to ti poklanjam v spomin.' Pomagal je tudi pri sestavljanju hrvaško-angli-

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinj, zahtevajte v trgovini kruh iz naše pekarnice.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristna in hrana domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, Unkhor tudi v Anglijskem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

ATLANTIC PRG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 2012

A. H. Skubie, pred. — J. F. Koresky taj.

V naši tiskarni so tiska "Proletarca".

akega besednjaka, ki je bil izdan v Pittsburghu. Ta, ki ga je pisal on, pa bi rabil dobrega korektorja in seveda založnika, ki bi bil pripravljen riskirati nekaj tisočakov.

V klubu št. 5 je L. Kveder rad pomagal, posebno v času lanske volilne kampanje. Agitiral je tudi med bivšimi vojaki, ko so taborili v Johnstownu s povračanja iz Washingtona.

Zabava in predstava

Springfield, Ill. — V soboto 14. januarja zvečer se vrši v Slov. nar. domu zabava kluba št. 47 JSZ. Igrala bo izborna godba pod vodstvom J. Gorenca, ki bo plesalcem postregla s samimi slovenskimi komadi. Dramski odsek kluba pa bo vprizoril burko v enem dejanju, "Dobra kupčija". Vstopnina bo tako nizka, da je tu ni vredno niti omeniti. Pri vrodu v dvorano se boste o tem sami uverili. Občinstvo tu in v sosednjih naselbinah je vlijudno vabljeno, da pride na prireditve. — Odhor.

Avto ubil rojaka

Chicago, Ill. — Ko je šel dne 30. dec. okrog 6. zvečer rojak Ivan Nagode iz Lyonsa proti svojem domu na Summit, ga je povozil avto, ki pa ni ustavil. Preko trupla je dirjal potom več drugih avtomobilov, predno je eden ustavil in obvestil oblast o nesreči.

Pokojnik je bil star 49 let. Doma je bil iz Zoroškega vrha na Notranjem, oženjen in prišten pa v občno Tatro nad Skofjo Loko. V starem kraju zapuška šeno in sina. Bil je več let naročnik "Proletarca". — Poročevalac.

VARUJTE SE "FLU"!

in govračnice šlovetstva, pljučnice! Čuvajte se prehlajenja in skrbite za redno delovanje črevesja; rabite redno TRINERJEVO GRENKO VINO

Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Tel. 1478.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM

V BARBERTONU IN OKOLICI.

Seje kluba št. 232 JSZ. se vrše sako drugo nedeljo v mesecu ob 18. dopoldne v dvorani društva "Domovina" na 14. cesti. Sodrugi, prihajajo redno na sejo in pridobivajte kluba novih članov, da na ta način ustvarimo močno postojanko J. S. Z. omišljenke vabimo, da se nam pridružejo. Socialistična stranka je v tej deželi edina delavska stranka s konstruktivnim programom, s katerim si delavstvo lahko priroji boljšo bodočnost in končno osvoboditev iz nesodne sužnosti.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM

V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Ženskega odseka prvi tok ob 8. zvečer. Mladinski angleški odsek vsak petek letom prvega ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruške, agitirajte in pridobivajte novih članov. Član kluba ter novih naročnikov Proletarca. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Adam Milković:

Smola kapitalista Mejača

(Nadaljevanje.)

6. Šimpanz Pera.

S potovanjem so vedno skrbi. Treba je urediti se to in ono, pregledati morda še enkrat priljago in druge malenkosti se čisto ravno zadnji čas kopicijo druga za drugo. Posebna težava so ob takih prilikah otroci. Takrat se še posebno radi cmerijo, prav tako, kakor da je to neobhodno potrebno.

Teta Jana je sicer rekla mameu Petru, ki so ga zadnje čase prav radi klicali za Pera, da mu jokati ni potreba, a je on to delal prostovoljno in je jokal tudi tedaj, ko je bil vesel.

No, na vlaku je bilo malo boljše, posebno še tedaj, ko je bil na neki postaji vstopil gospod Petelin. Njega se je Pera zmeraj bal, menda zato, ker je imel nad svojimi še druge, steklene oči, ki jih je lahko obesil tudi na prst. To ni kar tako za malega Petčka, on se je takih ljudi zmeraj bal. Teta Jana je bila v tem oziru bolj pogumna in on se še prav dobro spominja, kako je po neki večerji ohesila te Petelinove oči na svoj nos, se napihnila in pela. Da, to je bilo takrat, ko je prinesel gospod Petelin veliko steklenico sladkega likerja in potem ob mizi zaspal. Takrat sta s teto Jano oba pela in z glavo sta se večkrat trčila, tako z obrazom. To je videla tudi njegova mamica in je bila zelo huda. Da, na vse to se je spomnil mali Peter in ko je med potjo vlak obstal na

neki postaji, je vprašal teto Jano:

"Zakaj pa danes nič ne poješ?"

Teta Jana se je nasmejela z boleznim glasom. Kako bi neki pela! Na žalost naj bi pela! In še, ko je pred njo tako razburljiva pot. Na to, da samo na to je mislila skoro vso pot in venomer ponavljala kako bo govorila. Gospod Petelin jo je nekaj učil, časih rekel: ne, časih: da, enkrat pa je z roko trkal po svoji glavi in trdil teti, da je prismojena — kajpada teta. Takrat je bila teta tako žalostna, da bi bila najraje zajokala. Tresla se je, a solze pa vendar ni bilo nobene. Mogoče pa da je bila samo huda. Da, pomislil Peterček, huda je morala biti, saj je rekla gospodu Petelinu, da je norec. Potem se je pričel tresti gospod Petelin, medtem ko je teta ves čas gledala skozi okno. Potem je bilo dolgočasneje. Vso pot ni nihče spregovoril, tako da je bil Pera edini, ki je premočil tišino, ko se je znova pričel na ves glas cmeriti. V tem položaju je vzdržal še precej časa.

Ko je privozil vlak v mesto in so izstopili, je rekla teta Jana: "Oh, pozabila sem Suzani naročiti, da bo pazila na mačko, breja je."

Potem je pograbila otroka in hitela za gospodom Petelinom.

Naslednji dan so vsi trije že navsezgodaj vstali. Teta se je oblekla v novo obleko in je bila videti zelo vznemirjena. Prestopala se je po sobi in nera-

zumljivo mrmrala, menda je nekaj ponavljala. Gotovo se je pripravljala na daljšo pot; zakaj s seboj ni pozabila vzeti niti solčnika, čeprav je bilo zelo oblačno. Gospod Petelin je teto Jano na pragu še enkrat ustavil in ji nekaj važnega dopovedoval. Zraven je časih pokazal na Petčka, si tu in tam popravi očala in enkrat celo zaklel.

Točno ob pol desetih je teta Jana stopila v hišo, kjer je stanoval gospod Peter Mejač. S seboj je vodila otroka, mu zapela na hodniku še hlačni gumb, potem pa jadno stopila po stopnicah. V drugem nadstropju je obstala pred visokimi vrati in zelo globoko dihala. Tudi tresla se je.

Minuto kasneje je vstopila na prag gospa Silva in vljudo vprašala gospo, česa želi. Teta Jana je še enkrat zajela sapo, potem pa z nizkim glasom vprašala: "S kom imam čast govoriti?"

"S soprogo bančnega ravnatelja Mejača," je rekla Silva hladno. "Kaj pa želite?"

Teta Jana je znova zajela sapo.

"Želim govoriti z vašim soprogom."

"Tako?" se je posvetilo Silvi. "Slučajno je odsoten," je rekla, da bi odpravila nadležno gospo.

"Potem imate tu njegovega otroka," je skoro zavpila teta Jana in sunila malega Petra k njej. "To je njegovo!"

"Kaj?" je zatulila gospa Silva.

"Tu imate njegovega otroka!" je poudarila teta Jana in ga po nepotrebnem udarila po glavi.

(Dalje prihodnjic.)

Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice

V NEDELJO 22. JANUARJA

BRIDGEPORT, OHIO

Zborovanje bo v društveni dvorani v Boydsvillu. Prične se ob 10. dopoldne

The Call to Action!

Like a sinking ship equipped with wireless, American capitalism is sending distress signals from week to week. In the corn belt of the West unemployment is increasing in cities because the farmers cannot buy. The lower California climate is attracting the homeless who are fleeing from the rigors of the eastern and northern winter and these "floating" outcasts are giving California Junkers much worry.

In New England secretaries and stenographers are doing housework and recently a news story declared that the "servant problem" had thus been solved for fine ladies who had worried about it for years. In the same region and in New York City as well girls are offering their labor for board and sweatshops are thriving on the payment of starvation wages. Within the shadow of the White House are 10,000 jobless women—"hungry" and often homeless creatures whose plight is made more desperate by the almost total lack of publicity given to the peculiar problem they present. Stories also reach us of wandering young girls in the West eking out an existence by making commerce of their bodies. In St. Louis ten times as many homeless women are now seeking assistance as there were the same time last year.

Minnesota's jobless problem is "acute" and the state will seek a second loan from the R. F. C. to feed sufferers in a number of poor counties. Detroit capitalists and bankers confer with New York usurers to obtain funds to feed the starving. Chicago has raised only half of an emergency fund to help the sick, the aged and the orphaned and workers having jobs are asked to give one day's pay each month for six months. Philadelphia saves \$4,000,000 by cutting the wages of city and county employees earning more than \$600. From Washington comes the report that the salaries of teachers in all cities of more than 100,000 population have been cut 5 per cent.

Weighing all this evidence of the sinking ship of capitalism is the annual review of world trade by the League of Nations which reports a reduction of 67.5 per cent in American foreign trade for the first half of 1932. Germany is next hardest hit with a decline of 60 per cent; Great Britain follows with 57 per cent and France with a 54 per cent reduction. The review goes on to state that a continued decline at this rapid pace "will soon lead to a state where the national income of certain countries will no longer maintain the already low standard

of living of their population."

The old year passes into history and the new one inherits this grisly thing of vast want in a world of vast plenty. It also passes on to Socialists and workers in general the solemn duty of responding to the grave duty that faces us. Theory and program and aims must be translated into ACTION that will arouse the masses to a struggle before the law-making bodies for measures that will avert the still more stark suffering that is ahead.

We urge other party papers and party executive in all the states to take the initiative in getting sympathetic organizations together for a united drive upon the legislative bodies. We will reach still lower depths of suffering and degradation in the new year unless we take ACTION and challenge the banking oligarchy that dictates to industry and government as well.

—The New Leader.

"They Do Not Answer"

The powerful telephone company reported profits of more than \$75,000,000 in the first six months of 1932. During that same period telephones disconnected exceeded the number added by about 785,000. Nearly a million homes deprived of a necessity to that the company may make 150,000,000 in profits.

—The World Tomorrow.

What is a Millionaire?

When you read that 29 persons in the United States have incomes of a million dollars or more, don't jump to the conclusion that there are only 29 millionaires in this country, as the news item would have you do.

A millionaire is a person who owns a million dollar's worth of property of all kinds—not a person who has an income of a million dollars a year.

A person may have an income of fifty thousand dollars or less, and be a millionaire. Fifty thousand dollars would be an income of 5 per cent on a million. On the other hand, a person with an income of a million dollars is likely to be worth a billion or more.

—T. M. L.

Not His Fault

Sergeant: "Man, where are all your shots going? Every one has missed the target."
Recruit: "I don't know, sir. They left here all right."

Cautious Scot

A frugal Scot was approached by a bum who said: "Mister, please give me a dime for a cup of coffee."
The Scot replied cautiously: "Let's see the coffee."

"Technocracy" is Giving Publicity to Old Prophecies

By GEORGE SOULE, in New Republic

My conclusion . . . is that the principal contribution of the Technocrats is new publicity for old ideas.

My principal adverse comment relates, not to what is in the mixture, but to what is left out of it. Technical advance, operating under our present price system, is a highly disturbing factor, and the two together make us uncomfortable.

But what good is all this if there is no way of achieving it? And how can you achieve it if you begin by throwing politics out of the window? Who is going to bestow power on the engineers?

In spite of their scorn for Communists and Socialists, the Technocrats are really lagging after them, because both Communists and Socialists have worked out a technique for getting the power to do the sort of thing the Technocrats imply is necessary.

I am not satisfied that either of these techniques is going to be successful, but at least the radical parties have not turned a blind eye upon the most difficult engineering job of all—the engineering of human consent.

There is, of course, something to be said, in a period of agitation for concentrating on what is wrong and what you intend to do about it rather than upon the struggle to get power to do anything. The Technocrats, like most advocates of economic planning, are helping to change people's ideas so that they will be more ready to support new political forms and powers. They serve a function in the large complex of social change. But in so far as they lead people to think that it is not necessary to do anything in politics or otherwise, that the change will come of itself and that we can leave everything to Technocracy, they are telling a new kind of bedtime story to give children pleasant dreams while the house is burning down.

Incidentally, don't be fooled by the showing of "Farewell to Arms", in the movies. The picture is not what the name implies. I went to see it showing expecting to see something worthwhile and educational but instead was bitterly disappointed in seeing a cheap love romance. Very little of "Farewell to Arms" was presented and it would seem to me that the picture had been badly censored and cut so that it misses its main motive completely. It is like a reptile without any head or tail. The title is a fooler.

Not yet in office the new democratic administration is all confused and doesn't know what to do and how to do it, just as the Socialists predicted before the election. As soon as the elections were over the cry went up for "beer before Xmas". That was a flop. Last week Roosevelt conferred with his generals and they quickly decided upon an increased income tax. But the reports were hardly out when the big boys pulled their strings and the following day they had Roosevelt and his tribe deny any plans to increase income taxes. At a time when so many people are unemployed, when so many need food and shelter, when the entire economic structure is tumbling the new servant, like the old doesn't know what he wants and will be easily swayed back and forth. The times require an earnest, honest administration and a complete overhauling of the system.

The immense size of this country is one of the obstacles which cause progress to be slow. Another is the polyglot nature of the population, made up of so many different races who do not altogether understand each other and often hold foolish prejudices against one another. A third is the fact that the country is divided into more or less autonomous states.

The main body of the country is made up of 48 states. Each of the original 13 states was formerly a British colony, and these colonies, previous to the revolution, were not federated together but were separate entities, each directly connected with the British crown.

Each of these states, therefore, inherited a kind of nationalistic independence, as related to the other states. When the colonies broke away from England, they became a sort of a group of countries held together rather tenuously as a federated whole. When the constitution of the United States was framed, it welded the states together a little more

firmly, but still it took cognizance of their semi-nationalistic character and jealousies. The assignment of two United States senators to each state, regardless of population, was a concession to this nationalistic state feeling. Up to the time of the Civil war, each state looked upon itself as almost an independent country. The Civil war was supposed to have solved the problem of state's rights, even if it did not solve the race problem—but it did not wholly solve it.

So we have the continual jockeying between the nation and the states. The do-nothing old parties find this division a convenient alibi. If the state is asked to do something desirable, they can say, "Let the nation do it." If the nation is asked to do something desirable, they can say, "Let the state do it."

—The Milwaukee Leader.

SEARCHLIGHT

The New Leader reports the Thomas Butler debate on "Dare we disarm?" and amazes its readers by the admissions of the Major-general that the U. S. Army and Navy are merely "bill collecting agencies for the capitalists." We Socialists have been opposing wars and armaments and seeking the reduction of armed forces because it is the most inhuman thing to massacre millions of workers in order to make profits safe for the rulers and here comes one of the "big shots" of the marines and places another big wedge into our hands. General Butler also admitted that "there would never be any wars if the capitalists had to fight the battles." But despite these truthful admissions, the workers still hang on to their age long traditions that wars are sacred and that it is heroic to die for the capitalists. If only we could pour these truths and admissions into the heads of the workers all armies and navies would be scrapped and the money so appropriated would be used to safeguard jobs for the workers.

A good example of our bill collecting expedition was cited in Nicaragua where our marines went to safeguard \$13,000,000 of the capitalist money. The boys were there six years. Over 100 of them lost their lives and the outfit cost the United States government \$26,000,000. There is your example of boneheaded governmental expense. There is your example of ridiculous extravagance. The government spends twice as much as the whole private bill amounts to. And you people, by voting the Demo-Republican Alliance, are responsible for the continuance of these terrible wastes and killings. Set your heart against war and all its horrors which is rooted so deeply in the present capitalist order. Learn the truth about all wars past and future. Join those workers who aim to replace this bloody society with one of peace.

Incidentally, don't be fooled by the showing of "Farewell to Arms", in the movies. The picture is not what the name implies. I went to see it showing expecting to see something worthwhile and educational but instead was bitterly disappointed in seeing a cheap love romance. Very little of "Farewell to Arms" was presented and it would seem to me that the picture had been badly censored and cut so that it misses its main motive completely. It is like a reptile without any head or tail. The title is a fooler.

Not yet in office the new democratic administration is all confused and doesn't know what to do and how to do it, just as the Socialists predicted before the election. As soon as the elections were over the cry went up for "beer before Xmas". That was a flop. Last week Roosevelt conferred with his generals and they quickly decided upon an increased income tax. But the reports were hardly out when the big boys pulled their strings and the following day they had Roosevelt and his tribe deny any plans to increase income taxes. At a time when so many people are unemployed, when so many need food and shelter, when the entire economic structure is tumbling the new servant, like the old doesn't know what he wants and will be easily swayed back and forth. The times require an earnest, honest administration and a complete overhauling of the system.

Incidentally, don't be fooled by the showing of "Farewell to Arms", in the movies. The picture is not what the name implies. I went to see it showing expecting to see something worthwhile and educational but instead was bitterly disappointed in seeing a cheap love romance. Very little of "Farewell to Arms" was presented and it would seem to me that the picture had been badly censored and cut so that it misses its main motive completely. It is like a reptile without any head or tail. The title is a fooler.

Incidentally, don't be fooled by the showing of "Farewell to Arms", in the movies. The picture is not what the name implies. I went to see it showing expecting to see something worthwhile and educational but instead was bitterly disappointed in seeing a cheap love romance. Very little of "Farewell to Arms" was presented and it would seem to me that the picture had been badly censored and cut so that it misses its main motive completely. It is like a reptile without any head or tail. The title is a fooler.

suddenly and the capitalist sheets in the country shed crocodile tears because they have lost a faithful servant. To be frank, one must be made of steel not to feel the tremor caused by the startling headlines and writeups on Coolidge's death. They eulogized him as a hero and told of everything he might have done from his cradle to his grave. We hope some labor publication will tell the other side of his life history, such as when he broke up strikes, etc. Fifty four men, who dug coal and produced goodness knows how many times more wealth than a million eulogized "patriots", were killed but the capitalist sheets didn't give the entire 54 men one thousandth of the publicity Coolidge received.

Much discussion was had last Friday at the JSF Executive Committee meeting, on the organizational work of the Srbo-Croatian Section of JSF. Comrade Maslach reported on his extensive work. The response has been everything but gratifying the comrades promise to continue in the organizational work.

Fifteenth Anniversary Jubilee of "Svoboda"

We don't always get a chance to attend a Fifteenth Anniversary Celebration but that privilege presents itself to the Slovenes of Detroit, Mich. on Sunday, January 15, 1933, when singing society "Svoboda", a division of Socialist Club No. 114 JSF offers its fifteenth jubilee program. A three act operetta forms the main part of the program. The entire affair will take place at the Slovene Worker's Home, 437 Livernois Ave. and the admission for such an occasion is extremely reasonable, tickets selling at 35 cents in advance and 40 cents at the door. Every lover of song and drama should manage to attend and give this group of hustling workers encouragement for the future. It's going to be a rare treat, so don't miss it.—Sympathizer.

Socialism Moves Forward In All Countries

After Denmark, Belgium. A steady increase in the Socialist strength in the country Karl Marx called "the paradise of Capitalism" is recorded as a result of the last elections held recently. A few weeks ago the Danish Socialists moved forward under the leadership of Socialist Premier Thorvald Stauning to ever greater victories.

A few weeks before that the Socialists swept the Swedish elections and put their leader in office as Premier, and less than a month ago the British Socialists scored a sensational come-back in the city elections all over the country. Last May the French Socialists scored their greatest triumphs; and in Spain the Socialists are sitting on the top of the heap, steering the Republic in the right direction.

Who said Socialism has failed and is a dead issue?

Perpetual Pain

Nix: "That medicine can't be any good."
Dix: "Why?"
Nix: "Well, I've seen that man in the advertisements with that same pain in his back for twenty-five years."

Coolidge, our former president, died

NO MONEY, NO WAR!

By JOSEPH E. COHEN.

End of payments to this country on war debts raises some ticklish points. Only the old statesmen and diplomats will stay serious about them.

For the great masses of the people who are expected to do the fighting in war, get maimed or killed and bear the brunt of postwar financial obligations, there may be other thoughts.

If wars are to be paid for as they go, how much war can there be?

Without Liberty loans here, for instance, the cost of carrying on hostilities would have had to be met out of taxation. And taking from the profiteers all they were pocketing by skyscraper prices and profits would certainly take the stomach out of their patriotic enthusiasm.

They might become so sore, they would go off and fight. And what kind of a war would it be if the ruling classes slaughtered each other? That might make war more high-toned. But what would be the use of having such goings-on?

Worse than for America would the case be for Europe. Taxation would be limited more quickly since goods destroyed and wealth wiped out by invasion could not be replaced while the factories were busy making war supplies. Without being able to borrow abroad, to load on future generations, a day would come when firing would cease.

Just think how awkward it would be, when the fighting was going good and a few inches of advance had been made along a wide front, for the secretaries of the treasuries of some countries to come rushing out to call a halt to the generals. They had had all the war the treasuries could stand for!

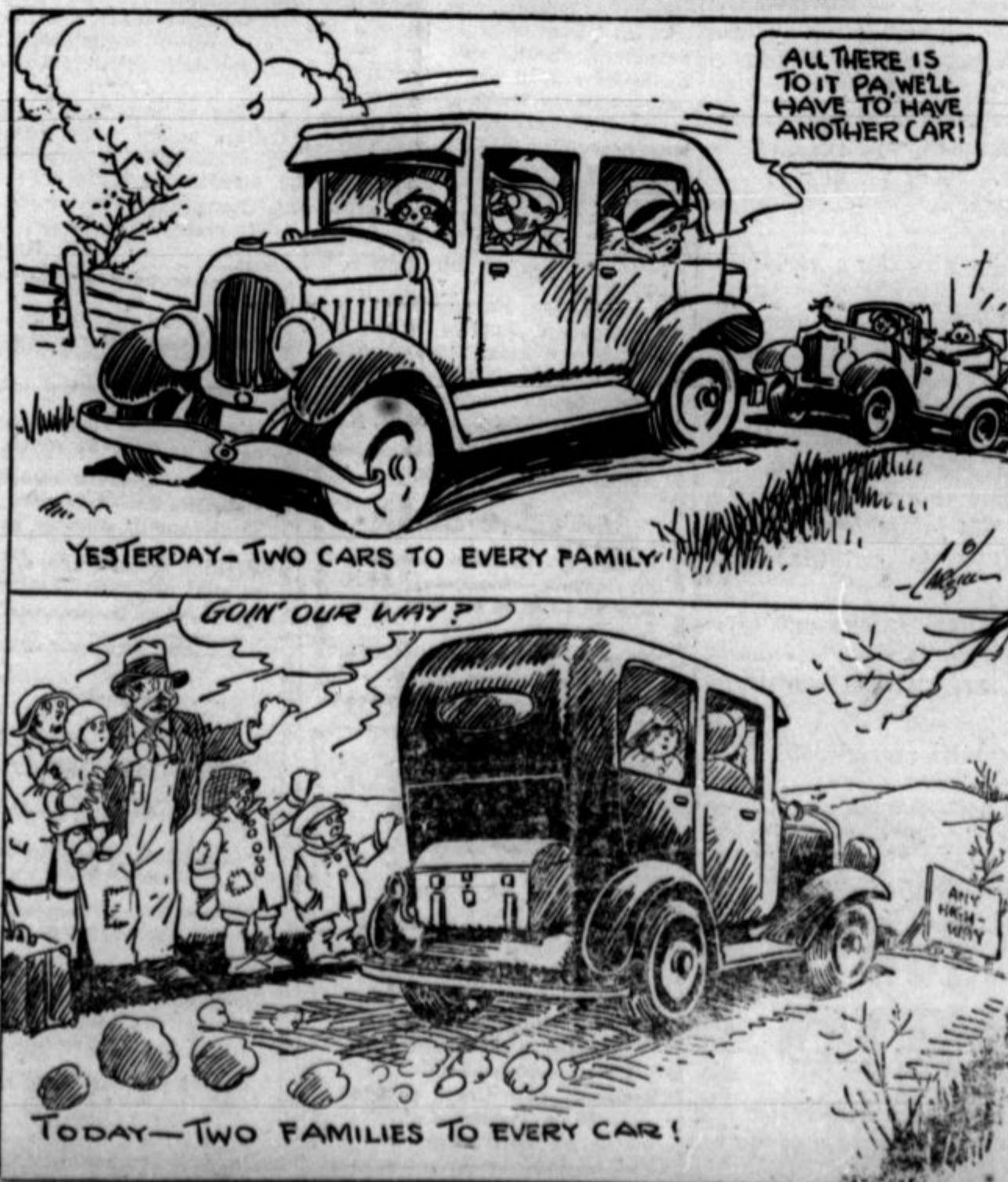
Anyone may see what would come of carrying too far this business of balancing budgets by paying as they go.

Since such armistices would be inconclusive, it would be necessary to wait until the treasuries again would pay for more fighting. Then there

would be a few more rounds of firing. But the whole trend would be to make war uncertain and haphazard. Instead of one knockout blow, there would be a sort of hit-or-miss contest and possibly no final decision.

From just these little incidents it may be told what a snarl our esteemed allies got the business of war into by defaulting payment of their debts to us. They have made the mad game of war that much more insane.

A LEGEND OF THE "TWO CARS"

Socialist Vote Exceeds 900,000 Over Three Times 1928 Figure

With official returns on hand from each state, in the form of a communication or tabulation from the secretary of state or board of election commissioners, Socialist headquarters in Chicago announced the official Socialist vote total for 1932 as 903,181.

The total 1932 vote was 3.36 times that cast in 1928. Every state which had a Socialist ticket printed on the official ballot showed a gain, ranging from an "infinite" ratio for Arizona, Rhode Island, Vermont and North Carolina, which were unable to get votes counted in 1928 down to an increase of 1.65 times the 1928 total in New York. New Mexico and Michigan each gained more than 11 times the vote in 1932 that they had in 1928.

New York, Pennsylvania, Illinois, Ohio and California were the five strongest Socialist states in total vote, in the order named. Wisconsin, Oregon, New York, Montana and Connecticut had the largest percentage vote.

In view of the ease of showing a large ratio of gain in a state which was not organized in 1928, the party's headquarters also computed a rank of growth in effectiveness, with Pennsylvania leading in gain, followed by New Jersey, Ohio, Connecticut and Michigan.